

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

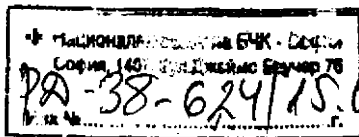
Вх. № 163 / 20 / 3 / 20

Дата 22.05.2020г.

Председател

**БЪЛГАРСКИ
ЧЕРВЕН КРЪСТ**

До
проф. Борис Велчев
Председател на Конституционния
съд на Р. България

СТАНОВИЩЕ

От Сдружение „Български Червен кръст“, със седалище и адрес на управление
гр. София, бул. „Джеймс Баучер“ №76,

Чрез Акад. Христо Геннадиев Григоров – председател

ОТНОСНО: Получен прѣпис от искане на народни представители за установяване на
противоконституционност на Закона за социалните услуги и образувано Конституционно
дело №3/2020г.

**УВАЖАЕМИ ПРОФЕСОР ВЕЛЧЕВ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

На 22.04.2020 г. в Българския Червен кръст е получено писмо, с което на
представяваната от мен организация е предоставена възможността да изрази становище по
отношение на предмета на посоченото по-горе конституционно дело. Към поканата е
приложен и прѣпис от искането на петдесет и четири народни представители за
установяване на противоконституционност на целия Закон за социалните услуги (ЗСУ)
/обн., ДВ, бр. 24/22.03.2019 г., в сила от 01.07.2020 г./ и всички изменения на други закони,
които са предвидени в неговите преходни и заключителни разпоредби.

Във връзка с това изразявам следното становище:

Една от основополагащите цели на Закона за социалните услуги е регламентиране
на правото и възможностите на българските граждани да ползват социални услуги.
Разпоредбите в Закона е необходимо да са съобразени с правата и свободите на гражданите,
уредени в нормативните актове от по-висока степен, а именно Конституцията на Република

България и международните актове, които са приети по съответния ред и са част от вътрешното право.

Ние приветстваме необходимостта от единен закон, който да обединява законовата уредба на различни аспекти на социалните услуги, като ползва натрупания опит от практиката по прилагане на Закона за социалното подпомагане и подзаконовите актове, уреждащи тази материя.

Считаме, че законът предлага иновативен подход, развива и надгражда действащата към момента нормативна уредба за дейността на социалните услуги. В процеса на реалното му прилагане, законът следва да допринесе за повишаване на качеството и достъпността на социалните услуги в страната, което е от изключително значение за постигане на напредък по отношение на гарантиране на правата на човека и на преодоляването на социалното изключване.

В закона се съдържат ключови елементи, които считаме, че е важно да бъдат регламентирани, за да се реализират поставените цели, а именно:

- Дефиниране на социалните услуги като дейности, а не места за предоставяне;
- Създаване на механизъм за планиране на услугите на национално, регионално и местно ниво и възможност за създаване на услуги, функциониращи на различни нива (общинско, областно и национално);
- Регламентиране на интегрирания подход и интегрираните услуги.

Като участник в работната група по създаване на Закона на всички нива, Българският Червен кръст, съвместно с Фондация Каритас България, е изразил становище относно проекта на ЗСУ, изпратено по определения ред до Министерство на труда и социалната политика, което подкрепяме и което прилагаме към настоящото писмо.

С настоящото становище декларираме нашата увереност, че Конституционният съд на Р. България ще извърши обективна оценка на оспорените от вносителите текстове, относно тяхното съответствие с основния закон на страната и че ще намери възможно най-оптималното решение по отношение на влизането на закона в сила и неговото прилагане.

С уважение,

Акад. Христо Григоров - р.х.к.

Председател

Каритас
БЪЛГАРИЯ

БЪЛГАРСКИ
ЧЕРВЕН КРЪСТ

СТАНОВИЩЕ

Във връзка с проекта на Закон за социалните услуги

От името на Каритас България и Български Червен кръст изказваме благодарност на екипа на Министерство на труда и социалната политика, ангажиран с подготовката на проекта на настоящия закон за вложените усилия, професионалната работа и сътрудничество с всички заинтересовани страни. Считаме, че този Закон има иновативен характер и поставя на различно равнище ролята и същността на социалните услуги и социалната работа. Поздравяваме ви за усърдието и свършената работа.

Бихме искали да изразим нашето удовлетворение във връзка с проектозакона по отношение на:

- Относно реда и условията за издаване на лиценз за предоставяне на социални услуги, считаме че увеличаването на срока на валидност на лицензирането на услугите за деца от три на пет години е много добър подход, чрез който ще се унифицира и оптимизира процеса за издаване на лицензи. (чл. 34).
- Също така считаме за резонно и коректно регламентирането на лицензионния режим за всички частни доставчици на социални услуги. Изложените аргументи в мотивите към проекта на Закона са изчерпателни и дават много добра обосновка на необходимостта от еднакъв подход. (Глава Четвърта, Раздел I).
- Относно възможността за смесено финансиране на социалните услуги, което позволява осигуряването на два или повече източници на финансиране, считаме че регламентирането на тази опция дава възможности за по-добри форми на сътрудничество и партньорство и повече варианти за финансиране на по-голям брой качествени услуги. (чл. 69)
- Във връзка със заплащането на такси, регламентирането в проекта на Закона освобождаване от такса на младежите от 18 до 21-годишна възраст, които до навършване на пълнолетие са ползвали резидентна грижа по реда на Закона за закрила на детето, считаме за положителна практика, която би била от съществено значение и подкрепя по отношение на социалната интеграция за младежите, ползватели на услугите (чл. 123).
- Считаме, че създаването на наредба за качеството на социалните услуги, в която ще бъдат определени минималните изисквания за броя и квалификацията на необходимите служители, изискванията към осъществяваната дейност и задълженията на доставчиците за осигуряване на професионално и карьерно развитие на техните служители, ще бъде полезен инструмент за работа и за подобряване на качеството на предоставяните услуги. (чл. 129).

Като организации, предоставящи интегрирани здравно-социални услуги и застъпващи се за наличието на адекватна и отговаряща на нуждите дългосрочна грижа за възрастните хора, си позволяваме да изразим нашето становище във връзка с текстовете, отнасящи се за интегрираните междусекторни услуги и в частност за здравно-социалните такива. Осигуряването на условия за развитието на такива услуги и на достъп на хората до качествени такива грижи и финансирането им са изключително наложителна крачка в осигуряването на дългосрочни грижи, която не може да търпи повече отлагане и липса на внимание.

Оценяваме стремежа за решаване на този въпрос чрез регламентирането на тези услуги в Закона за социалните услуги, но считаме, че с оглед на гарантиране на предоставянето на здравния компонент и изясняването на целите, същността и мястото на този вид грижа е важно в настоящия проект на Закона да бъдат направени допълнителни уточнения, допълнения и промени:

- Преместването на разпоредби от Закона за здравето в Закона за социални услуги трябва да гарантира предоставянето, достъпа до такива услуги и тяхното финансиране, както към момента на влизане на закона в сила, така и в дългосрочен план. Затова разпоредбите, свързани с интегрираните здравно-социални услуги в настоящия Закон е необходимо да бъдат синхронизирани с предстоящите реформи в здравната сфера, свързани с финансиране и въвеждане на нови модели за предоставяне на здравни грижи, включително и интегрирани такива. Във връзка с това предлагаме по този закон да бъде допустимо финансиране от източници от други сектори (например здравеопазване, образование, застраховане и осигуряване). Това поставя въпроса дали т. 5, ал.2, чл.60 гарантира това или е необходимо допълнително изрично уточнение.
- Интегрираните здравно-социални услуги се предоставят, когато са налице потребности от здравни грижи и наблюдение и подкрепа в извършването на обичайните ежедневни дейности. Т.е. от значение са не само общата организация и управление, а преди всичко комплексните потребности на хората – здравни и психо-социални. Затова считаме, че не е правилно те да могат да се организират и предоставят само когато са изчерпани възможностите по чл. 152, ал. 1. Във връзка с това предлагаме чл. 159, ал. 2 да бъде преработен като отпадне думата „само“ и остане „Интегрираните здравно-социални услуги могат да се предоставят когато“, както и да отпадне целия текст в т.1. Предлагаме т. 1 да бъде формулирана по следния начин „Наличие на комплексни нужди и потребности от здравен и психо-социален характер, които изискват прилагането на интегриран здравно-социален подход“
- С оглед на това да се осигури достъп на хората до различни по форма и вид интегрирани здравно-социални услуги считаме, че трябва да бъде допълнен чл. 162, ал. 1, касаещ резидентната междусекторна грижа като се направи ясното уточнение, че *резидентната грижа се предоставя само в ситуации на тежко състояние, изискващо непрекъснати и денонощни здравни грижи и наблюдение и подкрепа в изпълнението на ежедневни дейности.*
- Необходимо е да се направи ясно дефиниране на интегрираните здравно-социални услуги, за да няма неразбиране, объркване и неправилно тълкуване. Предлагаме

определението да бъде разширено и допълнено така, че да стане ясно, какви са тези услуги. Предлагаме текста в чл. 164, ал. 1 да бъде редактиран по следния начин: **Чл. 164. (1)** „*Интегрираните здравно-социални услуги се предоставят в рамките на обща организация и управление в отговор на потребностите на хората от здравни грижи и медицинско наблюдение и необходимост от помощ в извършването на обичайните ежедневни дейности*“.

- Предлагаме в ал. 2 на чл. 164 да бъде допълнен като след медицински специалисти се добави „по здравни грижи“ и се направи допълнението за изискването за професионални квалификации и умения. Във връзка с това предлагаме следния текст:
- 2) *Подкрепата чрез интегрирани здравно-социални услуги се осигурява от медицински специалисти по здравни грижи и от специалисти в областта на социалните услуги при спазването на стандартите за качество на интегрираните здравно-социални услуги и професионални изисквания за квалификация, подготовка, умения и компетентности на специалистите по здравни грижи и социални услуги.*
- Тъй като тези услуги се извеждат като отделен и специфичен вид услуги в рамките на Закона за социалните услуги и поради това, че те включват сериозен здравен компонент, е необходимо изрично да бъде пояснено под каква форма и как могат да бъдат предоставяни. Това е наложително и с оглед на това да не се акцентира и да не се разбира неправилно, че става въпрос само за резидентни услуги. Предлагаме да бъде допуснато и предоставянето на общодостъпни интегрирани здравно-социални услуги. Във връзка с това предлагаме да бъде включена нова алинея към чл.164, която да пояснява това. Предлагаме следния текст:
(3) *Интегрираните здравно-социални услуги се предоставят от мобилни екипи в домашна среда, в дневни центрове и като резидентна грижа. Те могат да се предоставят като общодостъпни и специализирани услуги. Начината и продължителността на ползване на социалните услуги е съобразно чл. 16 на настоящия закон. Възможно е предложениите от нас допълнения да бъдат отразени, вместо в чл. 164 в чл.159 ал.3.*
- Предлагаме чл. 165 да бъде прецизиран и преработен, с оглед на това, да се осигури равнопоставеност и прецизност в изискванията за лицензиране и осъществяване на контрол и на двата компонента - и здравен и социален. Общините също задължително трябва да уведомяват РЦЗ за това, че предоставят интегрирани-здравно - социални услуги. Това предлагаме да бъде разписано в ал. 2 на чл. 165.
- Смятаме, че всички доставчици на интегрирани здравно-социални услуги подлежат на контрол, както от Агенцията по качеството, така и от РЦЗ, независимо дали преминават през лицензионен режим е необходимо да се поясни, че всички доставчици по чл. 29 и чл. 30 на настоящия Закон подлежат на контрол по чл. 161, ал. 3.
- Предлагаме в чл. 166, касаещ потребителите на интегрирани здравно-социални услуги да бъдат направени допълнения, поясняващи профила на хората, които се нуждаят от здравно-социална грижа, както и да не се изпуснат онези групи от хора, които бяха отбелязани като потребители в разпоредбите на Закона за здравето. Във връзка с това предлагаме да се обособи ал. 1, която да описва профила на хората, които ще ползват такива услуги, като предлагаме следния примерен текст: *Интегрираните здравно-социални услуги се предоставят в отговор на потребностите на хората от здравни грижи и помощ в извършването на обичайни ежедневни дейности, когато те не могат да ги*

извършват сами, поради болест, увреждане, възраст, др. или трябва да ги извършват сами при състояния и заболявания, налагащи щадящ режим.

Предлагаме да бъде допуснато потребители на интегрираните здравно-социални услуги да бъдат деца, младежи, бременни жени и др.

- Необходимо е да се дообмисли и насочването при интегрираните здравно-социални услуги, защото поради наличието на много сериозен здравен компонент в грижата, често изпращането на хората и връзката с интегрираната здравно-социална услуга става от лични лекари, лекари специалисти, болнични заведения, близки, съседи. **В този смисъл смятаме, че е необходимо да бъде предвидена и процедура за неотложно включване в специализираните интегрирани здравно-социални услуги и след това извършване на процеса за насочване от община или дирекция „Социално подпомагане“.**
- С оглед на придобиване яснота и уеднаквяване на терминологията и водещи от разбирането ни, че във всички форми на интегрирана здравно-социална грижа е важно да се спазват здравните стандарти, **предлагаме чл. 166, ал. 4 да бъде редактиран по следния начин: „Здравните грижи и медицинско наблюдение като част от интегрираните здравно-социални услуги се предоставят по утвърдените здравни стандарти за това“.**
- Смятаме, че в предложеното определение за подкрепа в домашна среда се изключва разбирането за интегрирана здравно-социална услуга в домашна среда. **Предлагаме определението в Допълнителните разпоредби, ал. 1, т.2 да бъде допълнено и със задоволяване на потребностите от здравни грижи и медицинско наблюдение.**

Оставаме на разположение при възникнали от ваша страна въпроси и необходимост от разяснение. Ще се радваме изготвянето на Правилника за прилагане на обсъждания закон да премине през същия консултативен процес и изразяваме своята готовност за участие в него.